

کس طرح دا صنعتیکرن؟

نندیگرام، سنگر، رائیگرھ اتے ہندوستان دے ہور علاقیاں دے لوکاں نے اپنے حقان دی راکھی لئی تگھے گھول کیتے ہن تے کسے حد تک جتاں وی حاصل کیتیاں ہن۔ آج کل اس گل تے بڑی چرچہ ہو رہی ہے کہ ہندوستان نوں صنعتیکرن دی لوڑ ہے پر نندیگرام اتے ہورناں علاقیاں دے لوک اس گل نوں نہیں سمجھدے اتے ہندوستان دی ترقی وچ روڑا بن رہے ہن۔ حاکم جماعتاں اتے اوناں دے ادارے ایہہ دلیل وی دندے ہن کہ سپیشل اکنومک زون اس صنعتیکرن دا اک انکھڑواں حصہ ہن تے ایہناں دے بغیر گزارا نہیں۔ ہئے جھے ہی کیندری سرکار دے منتریاں دے اک ٹوے نے وی فیصلہ دتا ہے کہ سپیشل اکنومک زون بھلے بناں ہندوستان دا بیڑا پار نہیں ہو سکدا۔

اس وچ کوئی دو راواں نہیں ہو سکدیاں کہ مُلک نوں صنعت دی لوڑ ہے۔ لیکن ایہہ صنعتیکرن کون کریگا؟ اس صنعتیکرن دا نشانہ کسی ہووے گا؟ اس صنعتیکرن دا فائدہ کس نوں ہووے گا؟ ایہہ کجھ اہم سوال ہن جو جواب منگدے ہن۔ پر حاکم جماعتاں دا کوئی وی ادارہ اتے اوناں دی کوئی وی پارٹی بھاویں اوہ سچے پکھی ہے جاں کھبے پکھی ہے جاں اوہ اپنے آپ نوں مدھ مارگ دی حامی دسدی ہے، ایہناں سو آلاں بارے کوئی چرچہ کرن نوں تیار نہیں۔ منہوہن سنگھ توں

لے کے پرکاش کرات تائیں آتے سونیا گاندھی توں لے کے اڈوانی
تائیں، کوئی وی ایہناں بُنیادی سُو آلاں ولّ مُنہ کرن دی لوڑ ہی
نہیں سمجھدا۔

پچھلے 500 سالوں دا دُنیا دے لوکاں دا تجربہ دسدا ہے کہ جس ترائ
دے صنعتیکرن دی گلّ ہندوستان دا راجتتر، سیاسی پارٹیاں آتے ہور
ادارے کر رہے ہن اُس ترائ دے صنعتی کرن نعل کساناں، کباٹلی
لوک آتے کاریگراں دا گھان ہی ہندا آئیہا ہے۔ مثال دے طور تے
جے اسیں انگلینڈ دے صنعتیکرن دی گلّ کریئے تاں اس صنعتیکرن نے
لکھاں ہی کساناں نوں بے زمینے آتے بے گھر کرے مانچیسٹر، یورکشائر،
برینڈسپورڈ آتے ہورناں شہراں وچ مچکھ آتے غُربت نعل مرن لئی
چھڈ دتا سی۔ اس صنعتیکرن دی جھلک چارلس ڈکنس دے ناولوں وچ
بہت ہی وسہار نعل ملدی ہے۔ آئرلینڈ آتے سکاٹلینڈ دے لوکاں
دی وی زمین جبری کھوہ کے انگریز بستیاوا دیاں نے آپے ہتھ کر لئی
تے اونوں نوں کال دے مُنہ وچ دھکّ دتا سی۔ امریکہ وچ
وی مُدّھ قدیم توں وسدے کروڑاں لوکاں دا گھان، سول وار توں
پہلاں آتے اوسدے بعد وی، اس طرح دے صنعتیکرن ہیٹھ ہی کیتا
گیا سی۔

ہندوستان وچ انگریز بستیاوا دیاں نے ریلوے، ٹیلیگراف آتے فیکٹریاں
لاؤن لئی کساناں، کباٹلی لوکاں آتے کاریگراں دا گھان کیتا۔ اس

نعل بستيوادياں نے تاں کروڙاں پونڊ ڪهائے پر هندوستان دے لوڪاں
 دا حال بھت هي بُرا ھويا سي۔ جھڙے لوڪ انگريزاں دے صنعتيڪرن
 دا ورودھ ڪردے سي اوناں نوں پچھڙے ھوئے، جرائم قبيلے آتے ترقي
 دے دشمن ڪهہ ڪے گولي بروڊ نعل جھن دتا سي۔ اوس ويلے ڪروڙاں
 ڪساناں آتے ھور لوڪاں دياں لاشاں مدھ ڪے انگريز بستيوادياں
 نے آڀا صنعتيڪرن هندوستان آتے ٽھوسيا سي جھدا فائدہ بستيوادياں
 نوں ھويا تے نقصان هندوستان دے لوڪاں نوں۔ اوناں دے بعد اوناں
 دے جھوليڇڪاں، هندوستان دياں حاڪم جماعتاں آتے اوناں دے ادارياں
 نے وي اوھي صنعتيڪرن جاري رڪھيا ھے۔ اس نعل ٿاڻے، برے، انباني
 وغھرہ، نے تاں عمرباں ڪھرياں روپے ڪهائے ھن پر ڪساناں
 آتے عام لوڪاں دا حال ھور وي مندا ھو رھا ھے۔

ايھدے جواب وچ حاڪم جماعتاں دے گھلائيے دليل دندے ھن ڪہ
 ديكھو جي صنعتيڪرن دے بغير ڪوئي ھور راھ ھے ھي ٺھي، ايھہ ڪوڙا
 گھٽ تاں پينا ھي پينا ھے، ترقي دي ايھہ قيسيت ھے جھڙي ڪہ
 قوماں، ملڪاں آتے لوڪاں نوں چڪاؤني ھي پيندي ھے۔ اس لئي اس
 بارے ڪوئي سوال ڪرنا وي ناداني ھے۔ آتے اوھ اس طرح گل ڪرنگے
 جوين ڪتے ايھہ رب دا فرمان ھے آتے اس نوں مننا ھي پويگا۔

پر ڪي واقعيہ ھي منگھتا ڪول اس دے علاوہ چارہ ھي ٺھي ؟

تجربہ آتے سیانپ دسّدی ہے کہ مُکلاں دا صنعتیکرن ایسے طریقے نعل وی کیتا جا سکدا ہے جس نعل زاتی ہت، سہوہک ہت آتے سماجک ہت سارے ہی سُرْمیل ہو سکن۔ مِثال دے طور تے جے نندِگرام جاں کسے ہور علاقے دے لوک آپنیاں صنعتی لوڑاں پوریاں کرن لئی آپنے علاقے وِچ آپ کارخانے آتے صنعت لاؤن تاں اس طرح دا صنعتیکرن اوناں دا گھان نہیں کریگا۔ ایہناں کارخانیاں لئی لوڑیندا سرمایہ راج آتے کیندري سَرکار دیوے تاں ایہہ مسئلہ حل ہو سکدا ہے۔ ہن سوال اُٹھدا ہے کہ سَرکار ایہہ سرمایہ کھوں لے کے آویگی؟ اس سوال دا جواب وی سوکھا ہی ہے۔ اوہ ایہہ ہے کہ اوٹھوں ہی جتھوں ایہہ سودخوراں آتے امیراں دیاں جیباں بھرن لئی لے کے آوندی ہے۔ مِثال دے طور تے اس سال دے سالانہ بجٹ دا 75% توں وی زیادہ جِصہ کیندري سَرکار نے سودخوراں آتے امیراں دی جیب بھرن لئی خرچ کرنا ہے۔ ایہو پیسہ لوکاں دیاں لوڑاں پوریاں کرن لئی خرچیا جا سکدا ہے۔ ایہہ پیسہ لوڑیندیاں صنعتاں لاؤن لئی لوک اگر آپ خرچ کر سکن تاں اوناں دیاں لوڑاں پوریاں ہو سکدیاں ہن۔ پر اس پاسے نوں نہ تاں راجتنتر، نہ ہی سیاسی پارٹیاں آتے نہ ہی کوئی ادارہ تَرن نوں تیار ہے کیونکہ اس صنعتیکرن نعل لوکاں دیاں لوڑاں پوریاں ہونگیاں، امیراں، سیاسی لیڈراں آتے ہور افسراں دیاں جیباں نہیں بھریاں جاںگیاں۔ اس لئی اس بارے کوئی چرچہ ہی کرن نوں تیار نہیں۔ جس صنعتیکرن دے راہ تَرن لئی مُکک نوں مجبور کیتا جا رہا ہے تے ایہنوں رُبی فرمان دسّ کے لوکاں آتے گولی سِکے

آتے برود نعل تھپیا جا رہا ہے اس صنعتیکرن نعل لوکاں دی لٹ
آتے بربادی دا راہ کھلھدا ہے آتے امیراں دیاں تجوریاں ہور بھردیاں
ہن۔ اسے کرے حا کم جماعتاں دیاں ساریاں سیاسی پارٹیاں، حکومتاں،
راج تنتر آتے ادارے اس طرح صنعتیکرن دے وڈے مدعی ہن۔

لوکاں نوں آپنے قدرتی آتے منگھنی سادھناں بارے سارے فیصلے آپنے
ہتھ وچ لین دی لوڑ ہے تے اوہ آپنے مثلیاں دے حل آپ ہی
لج سکدے ہن۔ وسیلے ہتھ وچ ہون تاں اوہ ایہو جہیاں صنعتاں
لا سکدے ہن جو اوناں دیاں دن ب دن ودھ رہیاں لوڑاں نوں
پورا کر سکن تے بربادی دی تھان خوش حالی آوے۔ پر ایہہ کم اوناں
نوں آپ ہی آپنے ہتھ لینا پینا ہے۔ اوہ کسے وی سیاسی پارٹی
توں اس بارے کوئی آس نہیں رکھ سکدے۔ ایہناں ساریاں ہی پارٹیاں
دا صنعتیکرن لوکاں دا گھان کرن آتے امیراں دیاں جیباں بھرن دا
صنعتیکرن ہے۔